

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Анатомія з топографічною анатомією голови і шиї»
найменування дисципліни

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	221 Стоматологія
Освітньо-професійна програма	Стоматологія
Освітній ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Статус дисципліни	Нормативна
Група	II СТФ-1 (після 9 класу), I СТ-11 (після 11 класу)
Мова викладання	Українська
Кафедра, за якою закріплена дисципліна	Кафедра фундаментальних дисциплін
Викладачі курсу	Нечипор Наталія Олександрівна - викладач вищої кваліфікаційної категорії. Фалик Галина Сидорівна - викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист, Відмінник освіти України.
Контактна інформація викладача	n.nechypor@lma.edu.ua h.falyk@lma.edu.ua Група у Viber, Google Classroom.
Сторінка курсу в Moodle	https://vl.lma.edu.ua/course/view.php?id=22
Консультації	Відповідно до розкладу консультацій. Можливі он-лайн консультації через ZOOM, Meet. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Опис навчальної дисципліни	Кількість кредитів – 7,5 Загальна кількість годин – 225 Модулів – 4 Рік підготовки – 2-й (після 9 класу), 1-й (після 11 класу) Семестр – 3-4 (після 9 класу), 1-2 (після 11 класу) Лекції – 50 год. Практичні заняття – 84 год. Самостійна робота – 91 год.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Анатомія з топографічною анатомією голови і шиї» є нормативною дисципліною зі спеціальності Стоматологія. Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоб надати здобувачам фахової передвищої освіти необхідні знання для опанування клінічних дисциплін загального та фахового спрямування. Предметом вивчення навчальної дисципліни є будова організму людини і його окремих складових – органів та систем органів, топографічна анатомія голови та шиї.
Мета та цілі курсу	Метою вивчення дисципліни є надання студентам відомостей про будову органів, систем органів і організму людини в цілому, топографію голови та шиї.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні

знати:

- предмет і методи дослідження анатомії;
- типи конституції;
- будову та основні властивості клітин;
- класифікацію тканин, їх будову та значення, місце розташування в організмі;
- анатомічні осі та площини;
- загальний план будови органа;
- класифікацію систем органів, їх значення;
- будову кістки як органа;
- класифікацію кісток;
- відділи скелета; осьову і додаткові частини скелета;
- будову кісток різних відділів скелета;
- контрфорси черепа, їх розташування, значення;
- вікові відмінності черепа;
- статеві та вікові відмінності таза;
- типи з'єднань кісток;
- шви черепа та будову скронево-нижньощелепного суглоба;
- будову основних суглобів скелета;
- будову м'яза як органа;
- класифікацію м'язів;
- групи м'язів різних ділянок тіла людини;
- топографію, вміст ліктьової, пахвової та підколінної ямок;
- класифікацію нутрошів;
- загальний план будови трубчастих та паренхіматозних органів;
- відділи і топографію органів травної системи, їхню проекцію на скелет;
- будову зуба як органа, класифікацію зубів;
- відмінності будови зубів молочного та постійного прикусів;
- поняття «прикус», ознаки та види фізіологічних і патологічних прикусів;
- будову і частини язика, особливості слизової оболонки язика;
- будову, топографію малих і великих слинних залоз;
- відділи, будову, топографію глотки, стравоходу;
- відділи шлунка, частини печінки, підшлункової залози, їх топографію;
- будову і топографію жовчного міхура, жовчовивідних шляхів;
- будову тонкої та товстої кишок;
- відділи і топографію органів дихання, їхню проекцію на скелет;
- будову і топографію повітроносних шляхів: носової порожнини, гортані, трахеї, бронхового дерева;
- будову і топографію легенів, плеври, плевральної порожнини;
- відділи і топографію органів сечової системи, їх проекцію на скелет;
- будову і топографію нирок, сечоводів, сечового міхура, сечівника;
- відмінності будови чоловічого та жіночого сечівників;
- будову, топографію зовнішніх і внутрішніх статевих органів чоловіка та жінки;
- будову, топографію і гормони залоз внутрішньої секреції;
- структуру серцево-судинної системи;
- початок, закінчення і значення великого та малого кіл кровообігу;
- будову, топографію, проекцію меж серця на скелет;
- будову стінок кровоносних та лімфатичних судин;
- топографію магістральних судин тіла, їх розгалуження та притоки;
- будову лімфатичних вузлів, селезінки, мигдаликів, їхню топографію;
- значення лімфатичної системи в імунному процесі;
- визначення, види імунітету, органи імунної системи;
- класифікацію нервової системи;
- відділи, шлуночки головного мозку, його оболони та міжоболонні простори;
- будову, топографію спинного мозку, його оболони та міжоболонні простори;
- місце утворення, значення та шляхи циркуляції спинномозкової рідини;

- механізм утворення спинномозкових нервів, їх сплетення та ділянки іннервації;
- функціональні види черепномозкових нервів та ділянки їх іннервації;
- класифікацію, будову та функціональне значення відділів вегетативної нервової системи;
- будову та функції шкіри, її похідних;
- будову та функції нюхової, смакової сенсорних систем;
- будову, топографію та функціональне значення органів слухової та вестибулярної сенсорних систем;
- будову і топографію органів зорової сенсорної системи;
- провідні шляхи аналізаторів зору, слуху та рівноваги, нюху, смаку;
- топографію склепіння та основи черепа, обличчя, ротової порожнини, ший;
- анатомічну термінологію;

вміти:

- визначати місце людини в природі;
- застосовувати площини та осі для опису анатомічних об'єктів;
- визначати та демонструвати відділи скелета; осьову і додаткові частини скелета;
- називати та демонструвати основні лінії, ділянки та порожнини тіла людини;
- розрізняти будову кісток різних відділів скелета, типи з'єднань кісток;
- визначати види кісток; розпізнавати, до якої частини скелета належить певна кістка;
- розрізняти хребці різних відділів хребта, фізіологічні вигини хребта;
- пальпувати анатомічні утвори, виступи кісток;
- відрізняти кістки правої та лівої кінцівок;
- визначати вікові відмінності черепа;
- визначати вікові відмінності таза;
- інтерпретувати статеві відмінності таза;
- демонструвати на скелеті і на живій людині рухи, які можна здійснити в певному суглобі;
- визначати за місцем розташування групи м'язів, пальпувати поверхневі м'язи;
- визначати топографію ліктьової, пахвової, підколінної ямок;
- визначати загальний план будови трубчастих та паренхіматозних органів;
- визначати відділи та топографію органів дихання, їх проекцію на скелет;
- визначати та демонструвати межі легенів та плеври;
- визначати відділи та топографію органів травної системи, їх проекцію на скелет;
- визначати та демонструвати відділи ротової порожнини, їх межі, анатомічні утвори;
- визначати та демонструвати частини, тканини, різновиди зубів за функціональним значенням;
- розрізняти постійні зуби верхньої та нижньої щелепи за формою коронки і кількістю коренів;
- визначати та демонструвати частини, поверхні, м'язи язика; різновиди сосочків його слизової оболонки;
- визначати та демонструвати великі слинні залози; хід і місце відкриття вивідних проток;
- розрізняти різновиди фізіологічних прикусів;
- розрізняти різновиди патологічних прикусів;
- визначати та демонструвати відділи шлунка, печінки, підшлункової залози;
- відрізняти на муляжах та вологих препаратах тонку кишку від товстої;
- пальпувати привушну та піднижньощелепну слинну залозу;
- пальпувати передній край печінки;
- визначати відділи та топографію органів сечової системи, їх проекцію на скелет;
- визначати проекцію нирок на задню черевну стінку;
- визначати та демонструвати основні структурні утворення нирок, сечового мі-

	<p>хура;</p> <ul style="list-style-type: none"> – інтерпретувати відмінності будови жіночого і чоловічого сечівників у зв'язку з їх функціями; – визначати відділи та топографію органів чоловічої статеві системи, їх проекцію на скелет; – визначати відділи та топографію органів жіночої статеві системи, їх проекцію на скелет; – визначати, демонструвати зовнішні й внутрішні чоловічі і жіночі статеві органи; – визначати розташування і будову ендокринних залоз; – визначати відділи та топографію органів серцево-судинної системи, їх проекцію на скелет; – визначати розташування, особливості будови серця та основних судин; – визначати та демонструвати межі серця на скелеті; – визначати та демонструвати місця вислуховування клапанів серця на скелеті; – демонструвати ділянки для дослідження пульсу; – визначати топографію магістральних судин тіла, їх розгалуження та притоки; – знаходити серединну ліктьову вену; – знаходити і пальпувати регіонарні лімфатичні вузли; – визначати відділи та топографію органів нервової системи, їх проекцію на скелет; – демонструвати потовщення спинного мозку, мозковий конус, термінальну нитку, кінський хвіст; – називати та демонструвати рогі сірої та стовпи білої речовини сегментів спинного мозку; – визначати і демонструвати відділи та шлуночки головного мозку; – визначати оболони та міжоболонні простори головного і спинного мозку; – схематично намалювати механізм утворення спинномозкового нерва, його гілки; – визначати та демонструвати ділянки іннервації спинномозкових нервів; – визначати та демонструвати ділянки іннервації черепних нервів; – визначати та демонструвати місце виходу черепних нервів з мозку, отворів черепа; – визначати та демонструвати основні морфологічні структури органів чуття: ока, вуха, шкіри та її похідних; – визначати топографію голови та шиї за атласом, таблицями, анатомічними препаратами, вологими препаратами голови та шиї з відпрепарованими судинами і нервами; – малювати схеми трикутників і ділянок голови та шиї; – визначати на живій людині проекції судин і нервів, місця проведення анестезій; – застосовувати анатомічну термінологію; – вирішувати ситуаційні задачі.
<p>Програмні результати навчання</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Застосувати комп'ютерні та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів діяльності. • Відтворити навчальний матеріал усно/письмово/при виконанні типових професійних задач в імітованих умовах. • Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді. • Дотримуватися принципів професійної етики, толерантної та неосудливої поведінки. • Дотримуватися принципів загальнолюдської моралі та поваги до людської гідності.
<p>Політика курсу</p>	<p>Дотримання принципів академічної доброчесності. Не толеруються жодні форми порушення академічної доброчесності. Очікується, що роботи студентів будуть самостійними, їх власними оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей. Під час виконання письмових контрольних робіт, модульних контрольних, тестування, під-</p>

готовки до відповіді на екзамені користування зовнішніми джерелами заборонено. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем.

Дотримання принципів та норм етики і професійної деонтології.

Під час занять здобувачі фахової передвищої освіти діють із позицій академічної доброчесності, професійної етики та деонтології, дотримуються правил внутрішнього розпорядку Академії. Під час боротьби з епідемією COVID-19 виконують всі настанови протиепідеміологічного режиму: носять маски, дотримуються соціальної дистанції, використовують антисептики. Ведуть себе толерантно, доброзичливо та виважено у спілкуванні між собою та викладачами.

Відвідування занять.

Студенти повинні відвідувати усі лекції, практичні заняття курсу та інформувати викладача про неможливість відвідати заняття.

Політика дедлайну.

Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, передбачених курсом і визначених для виконання усіх видів робіт.

Порядок відпрацювання пропущених занять.

Відпрацювання пропущених занять без поважної причини відбувається згідно з графіком відпрацювань та консультацій. Відпрацювання пропущених занять з поважної причини може проводитися також улюбий зручний час для викладача.

Перескладання підсумкової оцінки з метою її підвищення не допускається, окрім ситуацій передбачених нормативними документами Академії, або неявки на підсумковий контроль з поважної причини.

Структура курсу

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
I СЕМЕСТР		
1.	Анатомія як наука. Тканини. Орган. Системи органів	2
2.	Остеологія та артрологія	2
3.	Анатомія кісток тулуба та черепа, їх з'єднання	2
4.	Анатомія кісток верхньої та нижньої кінцівок, їх з'єднання	2
5.	Міологія	2
6.	Анатомія м'язів голови та шиї, тулуба	2
7.	Анатомія м'язів верхньої та нижньої кінцівок	2
8.	Анатомія спинного мозку	2
9.	Анатомія головного мозку	2
10.	Анатомія черепних та спинномозкових нервів. Вегетативна нервова система	2
11.	Анатомія ендокринної системи	2
12.	Анатомія органа зору	2
13.	Анатомія органа слуху та рівноваги; шкіри та її похідних. Орган нюху. Орган смаку	2
Разом за I семестр:		26
II СЕМЕСТР		
14.	Анатомія ротової порожнини, язика, зубів. Артикуляція. Оклюзія. Прикуси	2
15.	Анатомія глотки, стравоходу, шлунка	2
16.	Анатомія тонкої та товстої кишок	2
17.	Анатомія великих травних залоз	2
18.	Анатомія дихальної системи	2
19.	Анатомія сечової системи	2
20.	Анатомія чоловічої та жіночої статевих систем	2
21.	Анатомія серця. Кола кровообігу	2

22.	Артеріальна система	2
23.	Венозна система. Лімфатична та імунна системи	2
24.	Топографічна анатомія склепіння та основи черепа, обличчя	2
25.	Топографічна анатомія ротової порожнини, шиї	2
	Разом за II семестр:	24
	Усього:	50

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
I СЕМЕСТР		
1.	Анатомія як наука. Тканини. Орган. Системи органів	2
2.	Анатомія кісток тулуба, їх з'єднання	2
3.	Анатомія кісток черепа, їх з'єднання	2
4.	Анатомія кісток верхньої кінцівки, їх з'єднання	2
5.	Анатомія кісток нижньої, їх з'єднання	2
6.	Анатомія м'язів голови та шиї	2
7.	Анатомія м'язів тулуба	2
8.	Анатомія м'язів верхньої кінцівки	2
9.	Анатомія м'язів нижньої кінцівки	2
10.	Модульний контроль 1. Анатомія як наука. Тканини. Орган. Системи органів. Остеологія. Артрологія. Міологія	2
11.	Анатомія спинного мозку	2
12.	Анатомія головного мозку	2
13.	Анатомія черепних нервів	2
14.	Анатомія спинно-мозкових нервів. Вегетативна нервова система	2
15.	Анатомія ендокринної системи	2
16.	Анатомія органа зору	2
17.	Анатомія органа слуху та рівноваги	2
18.	Анатомія шкіри та її похідних. Орган нюху. Орган смаку	2
19.	Модульний контроль 2. Нервова система. Ендокринна система. Органи чуття	2
	Разом за I семестр:	38
II СЕМЕСТР		
20.	Анатомія ротової порожнини, язика, зубів	2
21.	Артикуляція. Оклюзія. Прикуси	2
22.	Анатомія глотки, стравоходу, шлунка	2
23.	Анатомія тонкої та товстої кишок	2
24.	Анатомія великих травних залоз	2
25.	Анатомія повітряноносних шляхів дихальної системи	2
26.	Анатомія легенів. Плевра. Середостіння	2
27.	Анатомія нирок	2
28.	Анатомія сечоводів, сечового міхура, сечівника	2
29.	Анатомія чоловічої статеві системи	2
30.	Анатомія жіночої статеві системи	2
31.	Модульний контроль 3. Спланхнологія	2
32.	Анатомія серця. Кола кровообігу	2
33.	Аорта. Артерії грудної порожнини, голови та шиї, верхніх кінцівок	2
34.	Артерії черевної порожнини, малого таза, нижніх кінцівок	2

35.	Система верхньої порожнистої вени. Вени грудної порожнини, голови та шиї, верхніх кінцівок	2
36.	Система нижньої порожнистої вени. Вени черевної порожнини, малого таза, нижніх кінцівок	2
37.	Лімфатична та імунна системи	2
38.	Топографічна анатомія склепіння та основи черепа	2
39.	Топографічна анатомія обличчя	2
40.	Топографічна анатомія ротової порожнини	2
41.	Топографічна анатомія шиї	2
42.	Модульний контроль 4. Серцево-судинна система. Топографічна анатомія голови та шиї	2
	Разом за II семестр:	46
	Усього:	84

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Тема	Кількість годин
I СЕМЕСТР		
1.	Роль видатних вчених у розвитку анатомії	1
2.	Будова, властивості та значення клітини	1
3.	Зв'язок організму з довкіллям. Вплив біологічних та соціальних факторів на діяльність організму	1
4.	Статура. Значення типів будови тіла в походженні захворювань	1
5.	Кістка як орган, її хімічний склад. Компактна й губчаста кісткові речовини, їхня будова. Будова та значення окістя (шари: волокнистий та остеогенний), кісткового мозку (червоний, жовтий)	4
6.	Мозковий череп: склепіння, основа – зовнішня, внутрішня поверхні. Лицевий череп: очна ямка, носова порожнина, ротова порожнина	4
7.	Особливості анатомічної будови кісток кисті: зап'ясткові, п'ясткові, кістки пальців, сесамоподібні кістки	3
8.	Стопа в цілому, склепіння стопи	3
9.	Фасції і ділянки голови. Фасції і ділянки шиї	4
10.	Лінії, ділянки, фасції грудної клітки. Лінії, ділянки, фасції живота. Фасції і ділянки спини	4
11.	<i>Фасції і ділянки верхньої кінцівки</i>	3
12.	<i>Фасції і ділянки нижньої кінцівки</i>	3
13.	Рефлекс як основна форма нервової діяльності. Поняття про принцип зворотного зв'язку. Рефлекторна дуга	3
14.	Проекційні зони кори. Нюховий мозок. Базальні ядра	3
15.	Основні провідні шляхи головного та спинного мозку	3
16.	Поняття про гіпоталамо-гіпофізарну систему, її значення	3
17.	Ендокринна частина підшлункової залози: будова, гормони, їх функції. Поняття про цукровий діабет.	2
18.	Статеві залози, їх ендокринна функція. Статеві гормони, їх фізіологічна роль.	2
19.	Структурно-функціональна організація зорової системи, її рецепторний, провідниковий і кірковий відділи	3
20.	Структурно-функціональна організація слухової системи та стато-кінетичного аналізатора, їх рецепторні, провідникові і кіркові відділи	3
21.	Структурно-функціональна організація смакової та нюхової сенсорних систем, їх рецепторні, провідникові і кіркові відділи	3
22.	Грудна залоза: топографія, будова, функції.	3
	Разом за I семестр:	60

II СЕМЕСТР

23.	Характеристика коронок окремих зубів верхньої та нижньої щелеп: форма, поверхні, екватор, рельєф, горбки, борозни	2
24.	Шлункові залози: види, розташування, функції	2
25.	Утвори очеревини: зв'язки, чепці (сальники), брижі	2
26.	Структурно-функціональна одиниця печінки. Дивна сітка печінки: принцип утворення, функціональне значення	2
27.	Межі легенів і плеври	2
28.	Середостіння: визначення, відділи, органи	1
29.	Дивна сітка нирки: принцип утворення, функціональне значення	2
30.	Чоловіча та жіноча промежина: визначення, межі, чим утворена. Сечостатевий та анальний трикутники	1
31.	Поняття про оваріально-менструальний цикл. Клімакс	1
32.	Проекція меж та клапанів серця на передню стінку грудної клітки	1
33.	Васкуляризація головного мозку. Синуси твердої мозкової оболони	2
34.	Типи кровоносних судин: артерії, вени, капіляри. Особливості їх будови, значення. Поняття про мікроциркуляторне русло	2
35.	Поняття про анастомози судин і колатеральний кровообіг. Кровообіг плода	2
36.	Лімфатичні вузли ділянок тулуба та кінцівок: будова, розташування, групи, значення	2
37.	Поняття про імунну систему. Імунітет, види імунітету	1
38.	Іннервація та васкуляризація шкіри і м'язів голови. Проекції виходу гілок трійчастого і лицевого нервів, основних судин обличчя; напрямок лімфатичних судин обличчя	2
39.	Лімфатичні вузли ділянок голови та шиї: топографія, групи, значення	1
40.	Іннервація та васкуляризація зубів, язика, піднебіння, слинних залоз, слизової оболонки ротової і носової порожнин. Топографія судин і нервів язика, нижньої стінки ротової порожнини	2
41.	Іннервація та васкуляризація шкіри і м'язів шиї. Топографія судинно-нервового пучка шиї, гілок зовнішньої сонної артерії, під'язикового нерва, шкірних гілок шийного сплетіння, поверхневих вен шиї	1
Разом за II семестр:		31
Усього:		91

Література для вивчення дисципліни

Основна (базова):

1. Головацький А.С., Черкасов В.Г., Сапін М.Р., Федонюк Я.І. Анатомія людини. У трьох томах. — Вінниця: Нова книга, 2006.
2. Шапаренко П.П., Смольський Л.П. Анатомія людини. У двох томах. — Київ: Здоров'я, 2003.
3. Сакевич В.І., Мастеров Ю.І., Сакевич Р.П. Посібник для практичних занять з анатомії та фізіології з основами патології. — К.: Здоров'я, 2003. — 514 с.
4. Матещук-Вацеба Л.Р. Нормальна анатомія: навч. – метод. посіб. — Львів: Поклик сумління, 1997. — 269 с.
5. Фліс П.С., Леоненко І.А., Шинчуковський І.А. та інші. Пропедевтика ортопедичної стоматології. – К.: ВСВ «Медицина», 2010. – 328 с.
6. Френк Неттер. Атлас анатомії людини / За ред. проф. Ю.Б. Чайковського: наук. пер. з англ. канд. мед. наук А.А. Цегельського. — Львів: Наутілус, 2004. — 514 с.
7. Черкасов В.Г., Бобрик І.І., Гумінський Ю.Й., Ковальчук О.І. Міжнародна анатомічна термінологія. — Вінниця: Нова книга, 2010. — 392 с.
8. Федонюк Я.І. Анатомія та фізіологія з патологією. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2001. — 676 с.

Додаткова:

1. Свиридов О.М. Анатомія людини / за ред. І.І. Бобрика. — К.: Вища школа, 2001. — 399 с.
2. Король М.Д. та ін. Атлас анатомії з біомеханікою жувального апарату / За ред. М.Д. Короля. — Полтава: ЧФ “Форміка”, 2002. — 224 с.

<p>Поточний та підсумковий контроль</p>	<p>Поточний контроль здійснюється на кожному <i>практичному занятті</i> з обов'язковим виставленням оцінки за результатами практичної роботи, фронтального індивідуального опитування та тестового контролю.</p> <p>Модульні контролю проводяться у вигляді завдань трьох рівнів складності: завдання 1-го рівня складності оцінюються у 1 бал (одна правильна відповідь); 2-го рівня - у 3 бали; 3-го рівня - у 5 балів. За завдання 1-го рівня студент може набрати 10-15 балів; 2-го рівня – 75-80 балів; 3-го рівня – 10 балів. Загалом, найвища оцінка за всі правильні завдання модульного контролю – 100 балів.</p> <p>Підсумковий контроль проводиться у два етапи:</p> <p>1. тестовий контроль: студенти розв'язують 50 тестів, кожен з яких оцінюється у 1 бал. Тести побудовані у вигляді ситуаційних задач з п'ятьма варіантами відповіді, з яких тільки одна відповідь є правильною;</p> <p>2. усний екзамен: студент дає відповідь на 2 питання екзаменаційного білету; кожне питання оцінюється у 25 балів.</p>																																							
<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	<p><i>Лекції</i> проводяться з використанням мультимедійних презентацій.</p> <p><i>Практичні заняття</i> проводяться з використанням методичних рекомендацій, ламінованих міні-таблиць, мультимедійних презентацій, робочих зошитів.</p> <p><i>Самостійна позааудиторна робота студентів</i> забезпечується методичними рекомендаціями та робочим зошитом для її виконання.</p> <p>У разі роботи в дистанційному режимі використовуватиметься віртуальне навчальне середовище MOODLE, Zoom, Google Meet, Google Classroom.</p> <p>Лекції та практичні заняття будуть проводитися за допомогою програм електронної комунікації Zoom, Google Meet, Google Classroom.</p> <p>Поточна комунікація з викладачем буде здійснюватися в соціальних мережах Viber, WhatsApp (за вибором академічної групи).</p>																																							
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>У звичайному режимі навчання. Вивчення курсу передбачає приєднання кожного студента до навчального середовища MOODLE, або Google Classroom.</p> <p>У режимі дистанційного навчання під час карантину. Вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного студента до програм ZOOM, або Google Meet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку студент має самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету.</p>																																							
<p>Критерії оцінювання</p>	<p style="text-align: center;">Схема нарахування та розподіл балів</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <thead> <tr> <th colspan="6">Поточне оцінювання, МК та самостійна робота</th> <th rowspan="2">СМО</th> <th rowspan="2">ПМО</th> <th rowspan="2">ECTS</th> <th rowspan="2">За національною шкалою</th> </tr> <tr> <th colspan="6">Модуль 1</th> </tr> <tr> <th>T1</th> <th>T2</th> <th>...Tn</th> <th>САП</th> <th>МК 1</th> <th>МО</th> <th></th> <th></th> <th></th> <th></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>4</td> <td>4</td> <td>3</td> <td>73</td> <td>75</td> <td>74</td> <td>74</td> <td>74</td> <td>C</td> <td>добре</td> </tr> </tbody> </table> <p>T₁ – T_n – теми занять до модульного контролю 1; САП – середнє арифметичне усіх позитивних оцінок в національній шкалі, яке переводиться у 100 – бальну шкалу; МК - модульний контроль; МО (модульна оцінка) – середнє арифметичне САП та МК; СМО (семестрова модульна оцінка) – це середньоарифметична МО; ПМО (підсумкова модульна оцінка) – виставляється в кінці вивчення дисципліни за 100 – бальною шкалою, національною шкалою та ECTS.</p> <p style="text-align: center;">Шкала оцінювання: національна та ECTS</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <tr> <td style="width: 33%;">За 100-бальною шкалою</td> <td style="width: 33%;">За національною шкалою</td> <td style="width: 33%;">За шкалою ECTS</td> </tr> </table>	Поточне оцінювання, МК та самостійна робота						СМО	ПМО	ECTS	За національною шкалою	Модуль 1						T1	T2	...Tn	САП	МК 1	МО					4	4	3	73	75	74	74	74	C	добре	За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	За шкалою ECTS
Поточне оцінювання, МК та самостійна робота						СМО	ПМО					ECTS	За національною шкалою																											
Модуль 1																																								
T1	T2	...Tn	САП	МК 1	МО																																			
4	4	3	73	75	74	74	74	C	добре																															
За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	За шкалою ECTS																																						

90-100	відмінно	A
0-89	добре	B
70-79	добре	C
60-69	задовільно	D
51-59	задовільно	E
35-50	незадовільно з можливістю повторного складання	FX
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом вивчення дисципліни за зазначений семестр	F

Питання до підсумкового контролю

1. Предмет анатомії. Методи дослідження в анатомії.
2. Осі та площини, орієнтовні лінії, ділянки та порожнини тіла людини. Типи конституції тіла людини.
3. Клітина: будова, основні властивості.
4. Поняття про тканини, основні види тканин.
5. Епітеліальна тканина: особливості будови, розташування в організмі.
6. Сполучна тканина: особливості будови, види, розташування в організмі, значення.
7. М'язова тканина: особливості будови, види, розташування в організмі, значення.
8. Нервова тканина: особливості будови, види, розташування в організмі, значення.
9. Загальний план будови органа. Системи органів та їхні функції.
10. Скелет: визначення, функції, структурно-функціональна одиниця скелета — кістка. Кістка як орган, її хімічний склад, окістя, види кісток.
11. З'єднання кісток, види. Будова суглоба, допоміжний апарат суглоба. Класифікація суглобів, види рухів у суглобах.
12. Скелет голови (череп): відділи та кістки, що їх утворюють, особливості будови кісток черепа. З'єднання кісток черепа. Вікові особливості черепа.
13. Скелет тулуба. Хребтовий стовп, відділи. Особливості будови хребців, з'єднання хребців. Хребтовий стовп у цілому: фізіологічні вигини хребта, їх формування, значення.
14. Будова груднини, ребра, види ребер, з'єднання ребер з грудниною та хребтом. Грудна клітка в цілому, форми грудної клітки.
15. Скелет верхньої кінцівки: скелет плечового пояса та вільної верхньої кінцівки, з'єднання кісток.
16. Скелет нижньої кінцівки: скелет тазового пояса, таз у цілому, статеві відмінності таза.
17. Скелет вільної нижньої кінцівки: відділи, з'єднання кісток.
18. Скелетні м'язи, розташування, значення, м'язові групи. Будова м'яза як органа. Допоміжний апарат м'язів.
19. М'язи голови: мімічні та жувальні, їхні функції.
20. М'язи шиї, класифікація, функції.
21. М'язи спини, грудної клітки, їхні функції. Діафрагма, функції.
22. М'язи живота, їхні функції. Біла лінія живота. Пахвинний канал.
23. М'язи верхньої кінцівки: м'язи плечового пояса, м'язи вільної верхньої кінцівки.
24. М'язи нижньої кінцівки: м'язи таза, м'язи вільної нижньої кінцівки.
25. Травна система: травний канал, великі травні залози. Принцип будови стінки травного каналу.
26. Ротова порожнина, будова. Щоки, губи, присінок ротової порожнини.
27. Топографія і будова верхньої стінки ротової порожнини.
28. Топографія і будова нижньої стінки ротової порожнини.
29. Будова зуба як органа. Різновиди, генерації зубів. Терміни прорізування молочних та постійних зубів. Формули зубів. Періодонт. Пародонт.
30. Види, характеристика фізіологічних прикусів.
31. Види, характеристика патологічних прикусів.
32. М'яке піднебіння, частини, м'язи м'якого піднебіння.
33. Язик: поверхні, частини, м'язи, сосочки, функції.
34. Зів: визначення, межі. Лімфоїдне кільце глотки.
35. Глотка, топографія, відділи, сполучення, будова стінки.

36. Стравохід, топографія, відділи, будова стінки.
37. Черевна порожнина. Очеревина: листки, похідні. Порожнина очеревини.
38. Шлунок, розташування, форми, відділи, будова стінки, особливості будови слизової оболонки. Залози шлунка.
39. Тонка кишка, розташування, відділи, будова стінки, особливості будови слизової оболонки.
40. Товста кишка, розташування, відділи, особливості будови слизової, м'язової, серозної оболонки.
41. Великі слинні залози, будова, місця відкриття вивідних проток.
42. Підшлункова залоза, розташування, відділи, функції.
43. Печінка, розташування, будова (зовнішня, внутрішня), функції.
44. Жовчний міхур, розташування, частини, будова стінки, функції. Жовчні протоки.
45. Дихальна система, органи дихальної системи. Ніс, поживина носа, приносиви пазухи: топографія, будова, функції.
46. Гортань, топографія, відділи, будова стінки, функції.
47. Трахея, топографія, будова стінки, функції. Бронхи: види бронхів, відмінності бронхів, бронхове дерево.
48. Легені, розташування, будова (зовнішня та внутрішня), структурно-функціональна одиниця — ацинус.
49. Плевра, будова, листки. Плевральна порожнина, плевральні синуси. Середостіння.
50. Нирки, розташування, будова (зовнішня і внутрішня), функції.
51. Сечоводи, сечовий міхур, розташування, будова стінки. Сечівник жіночий та чоловічий, будова стінки, відмінності.
52. Чоловічі статеві органи, розташування, будова, функції.
53. Жіночі статеві органи, розташування, будова, функції.
54. Загальна характеристика залоз внутрішньої секреції. Гормони.
55. Щитоподібна залоза, прищитоподібні залози: топографія, зовнішня та внутрішня будова, гормони.
56. Гіпофіз, шишкоподібне тіло: топографія, будова, гормони.
57. Підшлункова залоза як залоза внутрішньої секреції: топографія, зовнішня та внутрішня будова, гормони.
58. Надниркові залози: топографія, зовнішня та внутрішня будова, гормони.
59. Загруднинна (вилочкова) залоза: топографія, зовнішня та внутрішня будова, гормони.
60. Статеві залози: будова, гормони, їх функції.
61. Процес кровообігу, визначення, значення, структури, які його здійснюють.
62. Судини, види судин, будова стінки судин, функції.
63. Серце, розташування, загальні дані, будова (зовнішня, внутрішня). Провідна система серця.
64. Велике та мале кола кровообігу. Вінцеве коло кровообігу. Судини малого кола кровообігу.
65. Аорта, відділи, гілки дуги аорти. Загальна, зовнішня та внутрішня сонні артерії.
66. Артерії грудної порожнини, верхньої кінцівки.
67. Артерії черевної порожнини, нижньої кінцівки.
68. Система верхньої порожнистої вени.
69. Система нижньої порожнистої вени.
70. Система ворітної вени печінки.
71. Лімфатична система, відділи. Лімфатичні судини: капіляри, внутрішньо- та позаоргани, стовбури, протоки.
72. Лімфатичні вузли, селезінка, мигдалики. Роль лімфатичної системи в імунному процесі.
73. Імунітет, визначення, види. Органи імунної системи.
74. Класифікація нервової системи, загальні принципи будови.
75. Рефлекторна дуга, будова, функції. Рефлекс, визначення, види рефлексів.
76. Спинний мозок, загальні відомості, розташування, будова, сегменти спинного мозку, функції.
77. Оболони спинного мозку, міжоболонні простори.

78. Спинномозкові нерви, механізм утворення, види. Сплетення спинномозкових нервів, ділянки іннервації.
79. Головний мозок, загальні відомості, розташування, відділи.
80. Довгастий мозок, розташування, будова, порожнина, функції.
81. Задній мозок, розташування, будова, порожнина, функції.
82. Середній мозок, розташування, будова, порожнина, функції.
83. Проміжний мозок, розташування, будова, порожнина, функції. Поняття про сітчастий утвір.
84. Кінцевий мозок, розташування, будова, порожнина.
85. Оболони головного мозку, міжоболонні простори. Ліквор, його утворення, рух, функції.
86. Черепні нерви, функціональні види (рухові, чутливі, змішані), ділянки іннервації.
87. I—VI пари черепних нервів.
88. VII—XII пари черепних нервів.
89. Вегетативна нервова система, її класифікація, будова, функціональне значення.
90. Будова шкіри (епідерміс, дерма), функції шкіри. Залози шкіри (потові, сальні, грудні). Похідні шкіри: волосся і нігті.
91. Нюхова та смакова сенсорні системи, будова.
92. Вуха, відділи (зовнішнє, середнє, внутрішнє). Слухова сенсорна система (кортіїв орган), локалізація. Вестибулярна сенсорна система (отолітовий апарат), локалізація.
93. Око: очне яблуко (ядро, оболонки), зоровий нерв, додаткові структури (захисний, руховий, слезовий апарати). Зоровий аналізатор.
94. Склепіння та основа черепа. Ділянки склепіння черепа: скронева, лобово-тім'яно-потилична. Топографія зовнішньої та внутрішньої поверхонь основи черепа.
95. Ділянки обличчя: передня, очноямкова, ділянка носа, рота, підборіддя, бічна ділянка, щічна та привушно-жувальна. Скронева, підскронева та крилопіднебінна ямки.
96. Лицевий скелет, лицеві контрфорси. Топографія лобової та верхньощелепної пазух. Проекції виходу гілок трійчастого і лицевого нервів, основних судин обличчя та протоки привушно-слинної залози.
97. Межі шиї. Ділянки: передня, груднинно-ключично-соскоподібна, бічна, задня. Трикутники шиї, межі та вміст.

Опитування

Анкету з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу